

Prefață

Amintirile copilăriei, amintirile vacanțelor de vară petrecute la Bărdești, la Moșu și Buna: amintirea casei cu târnaț acoperită cu paie, cu grădinița de flori din față, conia și pregătirea meselor la ceaun la foc de lemne, amintirea poieții în ușa căreia așteptam cu cana în mână umplerea ei cu lapte înspumat mult atunci de la vacă, amintirea amiezii de sub nucul din vie, amiază adusă în coș de tușa, amintirea noptilor dormite în mirosul de fân din Fânar și spectacolul bolții înstelate a Cerului, amintirea întorsului de fân și adunatul lui în căpițe, împletirea cununii de Sânziene și aruncare ei pe casă, amintirea mersului la căpălit de porumb și la secerat de grâu noi, copiii, făcând legăturile la snopi, mersul cu carul tras de vaci la Mureș pentru a pune la topit în apă cânepa, mersul la Dos cu vacile la pășunat, înșiratul frunzelor de tutun pe sârmă și întinsul la uscat sub acoperișul grajdului, mersul la joc în sat, culesul prunelor din grădină pentru fiertul magiunului, culesul viei și băutul primei căni de must, mersul la Colindat prin nămeții de zăpadă, m-au determinat să întreprind acest demers documentat științific.

Satul Bărdești aparținând comunei Sântana de Mureș, este atestat documentar încă din anul 1403, sub topicul de *Bardos*, document în limba latină, emis de *Capitulul* diezezei romano-catolice din Transilvania de la *Alba Iulia*. În anul 2015, satul comemorează 612 ani de la prima atestare documentară, iar în anul 2028 va comemora 625 ani, posibil printr-o întâlnire a Fiilor Satului.

Am considerat că a sosit momentul să realizez această lucrare „Bărdești - însemnări monografice”, rod al cercetării desfășurate pe durata câtorva ani, în semn de respect față de Tata, bărdășanul Moldovan I. Ioan, fiul lui Moldovan V. Ioan și Sabadi Leria, față de neamurile din sat, față de locuitorii băștinași ai Bardășului, care n-au fost înfrânți de greutățile vieții, de destin, străbătând epocile istoriei pe meleagul natal sau pe unde i-a purtat sorocul, dar revenind la vatră. Am vrut să scot în evidență vrednicia oamenilor ce au trăit pe această vale a Bărdeștiului mărginită din trei părți de dealuri, care s-au legat de aceste locuri atât în vremuri de bine, cât și în vremuri de restriște.

În elaborarea lucrării am folosit documentele din fondul arhivistic al Direcției Generale a Arhivelor Statului Mureș, Diplomatiul secuiesc, lucrările unor autori păstrate la Biblioteca Teleki din Tîrgu-Mureș, bibliografia de specialitate de la Biblioteca Județeană Mureș și, nu în ultimul rând, memoria unor trăitori pe aceste meleaguri.

Fără a avea pretenția că am epuizat toate aspectele tematicii, mai ales când este vorba de prima încercare de monografiere a localității de-a lungul epocilor istorice, rămâne ca studiile ulterioare să întreprindă imaginea de ansamblu asupra

Bărdeștiului. Sper ca informațiile cu caracter științific să trezească sentimente de mândrie patriotică față de lupta înaintașilor pentru dreptate socială, pentru existență națională românească, libertate și unitate națională, pentru progres. Noii locuitori ai Bărdeștiului să simtă atașament, stimă față de înaintașii acestui hotar, de noua lor vatră-așezare Bărdești. În lucrarea de față, prezentarea trecutului istoric al localității se face în mod cronologic. Însemnările sunt împărțite pe capitole, iar capitolele pe puncte, în funcție de factorul analizat. Întocmind lucrarea, cunoscând trecutul istoric, faptele trebuie să fie aduse la cunoștința generațiilor tinere în cadrul bisericii, școlii, Căminului cultural, la Monumentul Eroilor, cu ocazia unor sărbători, eveniment care să devină tradiție, să se marcheze în fiecare an.

Mărioara ROGOZAN-MOLDOVAN